מלוה הבתורה. פי' כגון קרבנות ופדיון הבן וערכין ונזקין שלא היו יודעים עיני נתינות הלוו אם לא (ב) שנתחייבה התורה בפירוש אבל מלוה כגון שלוה לו מעות שלא עלו"ג דבמיבמ' המים אשר לחם נוסף בו לא תחזיב כתובה בתורה כיון שאין לריך לפרש בתורה שיעור הנתינה דפשיטא מה שהוא לוה לריך לפרועי: **אמר רב פפא הילכתא מלוה על פה גובה מן היורשין דשיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא.** תימה דבשילהי גט פשוט (ג"ב דף קעו.) קאמר רב פפא גופיה מלוה על פה גובה מן היורשים שלא תגעול דלא נפני לווין ואינו גובה מן הלקוחות דשיעבודא דאורייתא[ב] ומוסר ר"ח דהכא מיירי במלוה שכתובה בתורה כגון מזקין ועריכן וקרבן דאמר לעיל דשיעבודא דאורייתא דלא שייך טעמא דנעילת דלת דלעניין יורשים עשוקה כמלוה בשטר ולעניין לקוחות לא עשוקה כמלוה בשטר אבל אסא בשטר ומה במלוה על פה שאינה כתובה בתורה כגון שהלוהו מעות בלא שטר[ג]:

אלא מיתת בעל מנ"ל. תימה בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף נד.) מלריכין קרא לאסא אבל ובשאר עריות שבתורות אין מחייב אין לאחר מיתה ובפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה.) מלריך קרא ביבמה שיש לה בנים לחלורה לאחר מיתת הבעל והכא מלריך קרא להתיר אשת איש לאחר מיתת בעלה וי"ל דאחרי שהתיר הכתוב אשת איש לאחר מיתת בעלה כדדרשינן בשמעתין לינטרין קרא להתם לאסור עריות לאחר מיתה לא נילף מאשת איש שהתיר הכתוב:

כ) לב"ע בעשה. לומר ר"י דאיכא עשה באשת איש כגון ובדבק באשתו (בראשית ג) ולא באשת חבירו ע)[ד] תימה דלא ילפינן שהתיר מיתה מק"ו מגט (ג) ומה גט שאינו מתיר ליבם בשום ענין לפילו אין ם) לה בנים מתיר לעולמא בכל ענין[ה] מיתה שמתרת ליבם (ו) שאין לה בנים אינו דין שמתיר לעולמא בכל ענין[ו]:

מדאמר רחמנא אלמנה לכ"ג. וא"ת דלמא לכ"ג אסורה משום דקיי"ל כשמואל דאמר בפ' יש נוחלין (כתובות סג:) דכהן גדול שנשא אלמנה לכה"ג אסורה הא לכהן הדיוט שריא ודילמא לכה"ג בלאו לכולי עלמא בעשה האי עשה מאי עבידתיה אי דאהניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אהניא מיתת הבעל תוקמה במילתא קמייתא אלמה לא אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעיקרא [ה]אית בהו מעילה ואסירי [ו]בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא [ז]פן ימות במולחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אימא מאן אחר יבם א"ר אשי ב' תשובות בדבר חדא [ט]דיבם לא איקרי אחר ועוד כתיב [י]ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון ואיתקש מיתה לגירושין מה גירושין שריא וגומרת אף מיתה שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': בביאה מנלן אמר קרא יבמה מי כתיב ופרצו פרצו כתיב הדור יתבי וקאמרי הא [א]דתנן [א]האשה שהביאה חבתה ומתה יביאו יורשין עולתה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה מחיים לא אלמא קסבר שיעבודא לאו דאורייתא [ב]אמר רב אסי א"ר יוחנן [ב]אע"ג שלא הפרישה מחיים אלמא קסבר שיעבודא הוה דאורייתא והא פליגי בה חדא זימנא דרב ושמואל דאמרי תרוייהו [ג]מלוה על פה אינה גובה מן היורשין ולא מן הלקוחות ור' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו מלוה על פה גובה בין מן היורשין בין מן הלקוחות וכ"ם מן הלקוחות אבל מלוה בשטר הוא עלמו שיעבדו לכתב ליה כל נכסיו דאית ליה למחר לשטרא דנן: **דלאו מלוה הלמוכה נמורה.** לא הוטל עליו חובה מאת המלך אלא מעלמו מעשקי מעשה עלמו: **אבל נכסי.** דיולדת דמלות המלך היא עליה לימר ממילא כמתובה בשטר: **דלים ליה קלא.** ואינו לחפסיק מנכסיה ולא על גב דשיעבודא דאורייתא עבוד רבנן תקנתא לנוקא דלא הוה ידע: **דכתיב ובמב לה ספר כריתות.** וגו' והיתה לאיש אחר: **והוא שרי לה.** כשאינו בעולה נפטרה הימנו שהרי בו היתה קשורה: **והא עריות.** כגון אשת אביו ואלתו ואשת אחי אביו שע"י קדושי הבעל נאסרו לקרוביו וכשיטות הבעל לא שרו להו שאסורות לקרוביו לעולם: **לאולי עלמא בעשה.** וילאה והיתה לאיש אחר[ו] ע"י גירושין ולא ע"י מיתה דומלחה[ח] לזו ולא לאחרת משמע ולאו הבא מכלל עשה עשה[ט]: **האי עשה מאי עבידתיה.** מיתת הבעל מחיוב בית דין ומוקימנא בשאינה ראויה לבעלה: **מסוס דאיכא למפרך כדלעיל לזה בלאו ולכולי עלמא בעשה יבמ**

מי כתיב ופרצו. למוסיף על ענין לשון דניקו על כן מכולא מילתא: **פרצו כתיב.** ומילתא בלאפי נפשה היא ועלה למודה כתיב על כן מתנאל: **האשה.** יולדת: **והוא שהפרישתה מחיים.** למשמעינן דקריבה לאחר מיתה אבל לא הפרישתה לא משמעינן תנא לכוף את היורשין להקריבה שלא מחייבו הנכסים:

קסבר. הא למוד לבנן נכסי משמעבדי על חוב המוטל על המת: **לאו דאורייתא היא.** לומר דנכסיהי לחיים ערבין ביה ומשמעבדים מדין ערב ויהיו מלוה על פה ומלוה של שטר שוין ללא מלוה בשטר שהוא שיעבדו לכתב ליה נכסי מחמלין לך משמעבדי מלוה על פה לא משמעבדי: **ור' אסי אמר כו'.** והא נמי לנקוטינהו למשמעתיה מחמוהו התם: **הא פליגי בה חדא זימנא.** היי למוקמי גופייהו שמואל ורבי יוחנן: **לאינה גובה מן היורשין.** דשיעבודא לאו דאורייתא וכ"ם מן הלקוחות אבל מלוה בשטר הוא עלמו שיעבדו לכתב ליה כל נכסי דאית ליה למחמין לשטרא דנן: **דלאו מלוה הלמוכה נמורה.** לא הוטל עליו חובה מאת המלך אלא מעלמו מעשקי מעשה עלמו: **אבל נכסי.** דיולדת דמלות המלך היא עליה לימר ממילא כמתובה בשטר: **דלים ליה קלא.** ואינו גובה מן הלקוחות גובה מן היורשין [ד]שיעבודא דאורייתא ואינו גובה מן הלקוחות דלית ליה קלא: וקונה את עלמה בגט ובמיתת הבעל: בשלמא גט דכתיב [ו]וכתב לה ספר כריתות אלא מיתת הבעל מנלן סברא הוא הוא אסרה והוא שרתה והא עריות דאסר להו ולא שרי להו אלא מדאמר רחמנא יבמה שאין לה בנים אסורה הא יש לה בנים מותרת ודילמא אין לה בנים אסורה לעלמא ושריא ליבם ויש לה בנים לכולי עלמא נמי אסורה אלא מדאמר רחמנא אלמנה לכה"ג אסורה הא לכהן הדיוט שריא ודילמא לכה"ג בלאו לכולי עלמא בעשה האי עשה מאי עבידתיה אי דאהניא מיתת הבעל תישתרי לגמרי אי דלא אהניא מיתת הבעל תוקמה במילתא קמייתא אלמה לא אפיקתה ממיתה ואוקימתה על עשה מידי דהוה אפסולי המוקדשים דמעיקרא [ה]אית בהו מעילה ואסירי [ו]בגיזה ועבודה אסירי אלא מדאמר קרא [ז]פן ימות במולחמה ואיש אחר יקחנה מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי אימא מאן אחר יבם א"ר אשי ב' תשובות בדבר חדא [ט]דיבם לא איקרי אחר ועוד כתיב [י]ושנאה האיש האחרון וכתב לה ספר כריתות או כי ימות האיש האחרון ואיתקש מיתה לגירושין מה גירושין שריא וגומרת: והיבמה נקנית בביאה כו': בביאה מנלן אמר קרא יבמה

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א
2. וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה: דברים כ ז
3. וְשִׂנְאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה: דברים כד ג

תום' ר"י הזקן

שיעבודא דאורייתא. מן התורה משועבדים כל נכסי הלוה למלוה ואפילו במלוה על פה. **ואינה גובה מן הלקוחות.** משום תקנתא דרבנן שחשו לה משום פסידא דלקוחות הואיל והיא מלוה על פה ואין לה קול, אבל מלוה בשטר יש לה קול ואינהו דאפסידו אנפשייהו. ואע"ג דא"ר (ששת) [פפא] בפרק גט פשוט (ב"ב קעו, א) גובה מן היורשין שלא תנעול דלת בפני לוורן, לאו למימרא דשעבודא [לאו] דאורייתא, אלא ה"ק משום הכי אוקמיה אדין תורה שתגבה מן היורשין משום נעילת דלת בפני לוורן, וכן תירץ שם הרי"ף. **עריות.** הבאות מחמת הקדושין כגון אשת אביו לבנו ואשתו לאחיו שאסורות אף לאחר מיתת בעליהן.

קבא א ב מיי' פ"ג מהלכות מלוה ולוה הל' ד סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ג:

קבב ג מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הל' ל סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ג:

קבג ד מיי' ופמג שם טוש"ע שם סימן קיל סעיף ג:

קבד ה מיי' פ"ג מהל' מעילה הל' ג סמג עשין רי:

ו [מיי' שם הלכה ו]:

קבה ז מיי' שם הל' ט:

גליון הש"ם

גמ' שיעבודא דאורייתא. עיין ב"ב דף קכה ע"ב תד"ה ואין הכסוב: תוס' ד"ה מלוה וכו' פ' בגון קרבנות. ע' במתו' פ"ל דביא ד"ה והא תא"ל ואין סומכין:

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ומפני בגיזה דכתיב בל"ל ותיבת כלאמרינן ממקו: (ב) תוס' ד"ה מלוה וכו' אם לא שחייבתם התורה וכו' מעות אפילו בשטר ע"ג: (ג) ד"ה לב"ע בעשה וכו' ומה גט. נ"ב בפ' הבא יליף לה מקרא ע"ש דף ב"ל ו"ב: (ד) בא"ד בשאין לה בנים:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] במסורת הש"ם וב"ע בכתובות וכו'. עי' בספר נמוק"י שיטות בתוספות הר"ן למולן דף י: בד"ה מנין לה בכלב"ש וכו' בהגרים בזה ומיישבו יעו"ש:

מוסף רש"י

פסולי מוקדשין. קדשים שנפל בהם מום (בכורות לא.).

מוסף תוספות

א. בביאור דברי התוס' עי' רשב"א שמפרש כשיטת רש"י ועי' מהרש"א שמפרש שתוס' חולק ועי' תוס' הרא"ש. ב. דאלמא דשעבודא לאו דאורייתא. לעיל ג. פרש"י משום דכתיב ויצאה מביתו וכו' ולא נהירא לי דהאי לאו עשה הוא אלא דגלי לן קרא דנשארה האסור ראשון באסור וכרת הלכך נראה כפי' ר"י. תוס' לעיל ד. והוה ליה לאו הבא מכלל עשה עשה. ליעל"ת. וע"י מיתת הבעל פקע בו איסור החמור ונשאר בו איסור עשה. תוס' לעיל ו ואת והא בבני נח כתיב ומחיים, איבא למימר נאמרה לבני נח ונשנית בסיני, לזה ולזה נאמרה. למע"ן. ה. ונ"ל לתרץ מה לגט שמתיר בשפחה כנענית מה שאין כן במיתה. תוס' לעיל ג. (ועי' מהרש"ל). ו. כן דאתאה בירושלמי. למע"ן ע"ש.